

Ю. С. Снеда,

Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів

ОСОБЛИВОСТІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті здійснено теоретичний аналіз праць науковців у галузі педагогіки професійної освіти, розглянуто іншомовну підготовку як педагогічне явище, визначено особливості іншомовної підготовки та вивчено сутність педагогічного поняття, розглянуто принципи реалізації видів комунікативних компетенцій: професійно комунікативної та міжкультурно комунікативної компетенції, як основних у формуванні іншомовної компетенції.

Ключові слова: іншомовна підготовка, особливості іншомовної підготовки, професійно комунікативна компетенція, міжкультурно комунікативна компетенція.

В статье изучено теоретические материалы специалистов и ученых в области иноязычной подготовки студентов нефилологических специальностей, изложено основные принципы формирования иноязычной подготовки, а также определены особенности данного педагогического явления.

Ключевые слова: иноязычная подготовка, содержание иноязычной подготовки студентов экономических специальностей, профессионально-коммуникативная компетенция, международно-коммуникативная компетенция.

The article deals with the main questions of foreign-language preparation. The theoretical analysis of pedagogical researches and the scientific definition of foreign-language preparation have been analysed in the article.

Keywords: foreign-language preparation, the plot of foreign-language preparation, professional competence, cultural competence, communicative competence.

Забезпечення якості підготовки фахівців відповідно до міжнародних стандартів є одним із стратегічних завдань модернізації вищої освіти. Випускника університету повинні характеризувати багаті фахові та загальні знання, необхідними є знання іноземної мови для читання автентичної фахової літератури, ведення ділової документації, та для можливості обміну інформацією з представниками інших країн у вирішенні питань національного та міжнародного характеру. Навчання іноземної мови, як засобу міжнародної наукової та політичної комунікації набуває нового значення, про що свідчить зростання наукових інтересів у сфері іншомовної підготовки та велика кількість публікацій у вітчизняних та закордонних виданнях.

Новий підхід до вивчення іноземної мови професійного спрямування, а саме переорієнтація навчального процесу на самостійно-індивідуальну роботу студентів, нове співвідношення аудиторних та самостійних годин потребує осмислення, теоретизації та комплексного аналізу усього процесу. Іншомовна підготовка студентів економічних спеціальностей до міжкультурної комунікації у різних професійних ситуаціях – складний та багатоплановий процес, що зумовлений політичними, економічними та міжнародними процесами сьогодення. Нові процеси міжкультурної комунікації призвели до змін у кваліфікаційних вимогах спеціаліста економічно профілю. Зростає потреба у фахівцях економістах, випускниках ВНЗ з високим рівнем володіння іноземною мовою на професійному рівні. Іншомовна підготовка потребує нового осмислення, відтак виникає потреба у проектуванні педагогічної моделі змісту іншомовної підготовки студентів економічних спеціальностей ВНЗ.

Питання професійної підготовки фахівців досліджували П. Атутов, І. Бех, Н. Бібік, С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Сидоренко та інші. Проблеми формування іншомовної підготовки відображені у працях Л. Барна, Л. Бахман, І. Бутницького, І. Зімня, І. Козловська, З. Коннова, О. Кучеренко, О. Леонтьєв, І. Мегалова, Д. Хаймз, Л. Шевчик. У педагогічних доробках В. Боброва, Р. Гришкова, В. Євтушевського, І. Каленюка, Ю. Каніщенко, Ю. Ніколенко представлені особливості фахової підготовки студентів економічних спеціальностей.

Аналіз літературних наукових джерел дає можливість стверджувати, що іншомовна комунікація можлива при умові володіння суб'єктами іншомовного спілкування мовою, як засобом комунікації (усне та писемне мовлення). Результативність та ефективність комунікативного процесу зумовлена рівнем сформованості іншомовної освіти у студентів вищих навчальних закладів різних напрямків і спеціальностей у сучасних міжнародних та політично-економічних умовах варто розглядати як обов'язкову складову загальної фахової підготовки.

Мета статті – визначити особливості іншомовної підготовки, а саме основні види комунікативних компетенцій та розглянути принципи їх формування. Дана мета передбачає наступні завдання – здійснення теоретичного аналізу досліджень науковців у галузі професійної педагогіки та визначення наукової сутності педагогічного поняття – іншомовна підготовка та у ході дослідження виявити характерні особливості іншомовної підготовки, розглянути принципи формування іншомовної компетенції студентів.

У ході нашого дослідження беремо до уваги питання дидактики як розділу педагогічної науки – 1) коли навчити? (зміст освіти) – 2) як навчити? (методи і принципи) – 3) як вчитися? (методи і прийоми самостійної діяльності), можливо розглянути співвідношення змісту навчання з дидактичними принципами, а саме: принцип науковості, наступності, систематичності і послідовності навчання. Власне ці принципи належать до класичних принципів навчання, серед яких і зв'язок теорії з практикою, наочність навчання, свідомість і активність, доступність і тривалість знань. Усі зазначені принципи, взаємопов'язані, доповнюють одне одного. У навчальній практиці вони знаходять своє відтворення у вигляді правил, методів і форм організації проведення навчальної роботи [7, с. 242].

Більшість дослідників у галузі іншомовної підготовки виокремлюють два види іншомовної компетенції: професійно-комунікативну компетенцію та міжкультурно-комунікативну компетенцію, та акцентуючи увагу на таких принципах реалізації формування іншомовної компетенції:

- принцип особистісно-діяльнісної орієнтації;
- принцип комунікативної спрямованості;
- принцип професійної спрямованості;
- принцип полікультурності;
- принцип інтегрованості.

Усі вищезгадані принципи важливі у процесі формування професійно-комунікативної та міжкультурно-комунікативної компетенцій. Навчальний процес іноземної мови студентів немовних спеціальностей здійснюється завдяки реалізації принципів професійної та міжкультурної комунікативних компетенцій. Культура (від лат. – оброблення, вирощування, у педагогічному контексті-освіта, навчання, виховання) охоплює сукупність практичних, матеріальних і духовних надбань суспільства, які відображають його історично досягнутий рівень розвитку і втілюється у результатах продуктивної діяльності людини, зокрема систему освіти, мистецьку творчість, а також установи й організації, які забезпечують їхнє функціонування (школи, вищі навчальні заклади). Водночас під культурою розуміють рівень освіченості, вихованості окремої людини, а також якісний рівень оволодіння якоюсь галуззю знань або діяльністю [2, с. 26]. Отже, культурна взаємодія та принцип діалогу культур набули великого значення у парадигмі педагогіки, зокрема у вимірі професійної освіти, а саме в іншомовній підготовці, як у педагогічній проблематиці. Завдяки принципу полікультурності здійснюється реалізація формування міжкультурно-комунікативної компетенції. Розглянемо детальніше і інші принципи: принцип особистісно діяльнісної орієнтації оснований на розумінні інтересів та інтелектуальних рівнів суб'єктів навчального процесу; принцип комунікативної спрямованості націлений на відбір комунікативних ситуацій іншомовного спілкування студентів економістів, майбутніх фахівців у сфері економіки; принцип професійної спрямованості ґрунтується на орієнтації усього змісту навчання та майбутній професійній діяльності студентів, передбачає чітко-окреслену структуру змісту навчання іноземної мови; принцип інтегрованості дозволяє збалансовано та інтегровано узгодити вивчення іноземної мови з іншими навчальними дисциплінами ВНЗ.

Цікавим є висновок науковця О.Кричківської, яка на основі дидактичних принципів класифікувала технології формування міжкультурної комунікативної компетенції, та представила у вигляді таблиці, розділяючи дидактичні технології на загальнокультурні (читання автентичних текстів, обговорення лекцій, відеоматеріалів, дискусії на основі проблемних, критичних ситуацій) та культурно-специфічні (виконання проектних досліджень, презентація та аналіз Інтернет матеріалів) [5:30].

Отже, у іншомовній підготовці студентів економічного профілю спостерігається багато особливостей. Даний педагогічний процес передбачає реалізацію усіх вищеназваних принципів формування двох основних видів комунікативної компетенції: професійно-комунікативної та міжкультурно-комунікативної компетенцій, у процесі реалізації даних принципів формується іншомовна компетенція суб'єктів навчального процесу, виховується толерантність – сприйняття інших культур, повага до інших народів.

Зміст іншомовної підготовки можливо змоделювати, беручи до уваги згадані принципи формування іншомовної компетенції та теоретично-обґрунтовано відповідаючи на дидактичні питання (науковість, наступність, систематичність, послідовність).

Іншомовна підготовка студентів економічного профілю повинна відповідати нормам часового освітнього простору та вимогам ринку праці міжнародного спектру, відтак багато уваги зосереджено науковцями на вивчення даної проблематики з метою вдосконалення навчального процесу майбутніх економістів.

У перспективі майбутнього дослідження на основі виявлених особливостей зможемо визначити змістові компоненти іншомовної підготовки студентів економічних спеціальностей та представити у вигляді прогностичної моделі.

Література:

1. Архангельский С.Н. Лекции по научной организации учебного процесса высшей школы / С. Н. Архангельский. – М. : Высшая школа, 1976. – 169 с.
2. Зязюн І. А. Неперервна професійна освіта : пробле-ми,пошуки, перспективи./ Монографія. І. Зязюн. – К. : «Віпол», 2000. – 636 с.
3. Лодатко Є. О. Моделювання в педагогіці : точки відліку / Є. О. Лодатко. Педагогічна наука : історія, теорія, практика, тенденції розвитку. – Випуск № 1. – 2010. – 170 с.
4. Літікова О. І. Підготовка фахівців економічних спеціальностей у системі диференційованого навчання іноземних мов / О. І. Літікова // Вища освіта України. – 2006. – № 1. – С. 202-208.
5. Кричківська О. Сучасні технології формування міжкультурної комунікативної компетенції : зарубіжний досвід / Сучасні проблеми лінгвістичних досліджень і методика викладання іноземних мов професійного спілкування у вищій школі : Зб. наук.праць / За ред. В. Т. Сулима, С.Н. Денисенко. Ч. 2. – Львів : Видавничий центр імені Івана Франка, 2007. – 282 с.
6. Мещанінов О. П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні : монографія / О. П. Мещанінов. – МДГУ, 2005. – 460 с.
7. Подласый И. П. Педагогика – М. : Владос, 1999. – 242 с.